

MEMÒRIA ARQUEOLÒGICA DE LA INTERVENCIÓ
EFECTUADA AL CARRER DEL MARQUÈS DE
BARBERÀ, 21-31 I PLAÇA DE PIEYRE DE
MANDIARGUES, 12
(BARCELONA, EL BARCELONÈS)

Codi MHCB: 158/05

Data intervenció: 11 al 29 de maig de 2005

José Manuel Espejo Blanco

Juny de 2005

ÍNDEX

- 1. FITXA TÈCNICA**
- 2. INTRODUCCIÓ**
- 3. ENTORN GEOLÒGIC I GEOGRÀFIC**
- 4. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS**
- 5. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ**
- 6. METODOLOGIA**
- 7. DESCRIPCIÓ DE LES TROBALLES**
- 8. CONCLUSIONS**
- 9. BIBLIOGRAFIA**
- 10. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC**
- 11. DOCUMENTACIÓ GRÀFICA**
 - 11.1. Documentació Planimètrica**
 - 11.2. Documentació fotogràfica**

1. FITXA TÈCNICA

NOM DEL JACIMENT	Carrer del Marquès de Barberà, 21-31 i Plaça de Pieyre de Mandiargues, 12
UBICACIÓ	Barri del Raval, Districte de Ciutat Vella Barcelona
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ED50 (UB/ITC)	X: 430428.89 Y: 4581555.90 Z: 5,84 m.s.n.m.
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i/o excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	11-29 de maig de 2005
PROMOTOR	FECSA-ENDESA
EQUIP TÈCNIC	Direcció: José Manuel Espejo Blanco

2. INTRODUCCIÓ

Aquesta memòria recull els resultats del control arqueològic preventiu (Codi MHCB: 158/05) efectuat sobre unes obres de canalització en rasa, de 92 m de longitud aprox. (amb número d'obra 137941), realitzades per l'empresa **Espelsa** per a **Fecsa-Endesa**. La intervenció, feta sota la supervisió del **Servei d'Arqueologia Urbana del Museu d'Història de la Ciutat, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona**, ha estat duta a terme al paviment del Carrer del Marquès de Barberà, 21-31 i plaça de Pieyre de Mandiargues, 12, al barri del Raval, districte de Ciutat Vella (**Figures 1-2; Fotografies 1-2**).

La direcció tècnica ha estat assumida per l'arqueòleg José Manuel Espejo Blanco, de l'empresa **ATICS, S.L., Gestió i Difusió del Patrimoni Històric i Arqueològic**, la qual ha facilitat tot el material necessari per a dur a terme la intervenció.

Les tasques arqueològiques, simultànies a les obres, s'iniciaren el dia 11 de maig i finalitzaren el 29 del mateix mes.

El control arqueològic tenia com a objectiu detectar i documentar possibles estructures antigues que poguessin veure's afectades per les obres, ja que el lloc on aquestes es desenvolupaven es troba inclòs en una "Zona d'Interès Arqueològic" d'un destacat valor, donat que es troba relacionat amb un sector històric molt important per a Barcelona.

3. ENTORN GEOLÒGIC I GEOGRÀFIC

La ciutat de Barcelona es troba dins d'un terme municipal que s'estén a la costa de la mar Mediterrània en una plana d'uns 5 km. d'amplària (l'extensió total del terme és de 91,41 km²), limitada al nordoest per la serra de Collserola, entre els sectors deltaics del Llobregat i el Besòs. La seva funció de capital ha estat sens dubte afavorida per la situació geogràfica d'aquesta plana, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció nord-sud la Catalunya central (el Llobregat i l'eix dels rius Besòs, Congost i Ter) i que accedeixen a la ciutat a través del congost de Martorell el primer i del coll de Finestrelles, sota el turó de Montcada, el segon. Les seves coordenades són 2°7' a 2°11' de longitud est de Greenwich i de 41°22' a 41°27' de latitud nord.

La falla, originada al moment de la fractura del Massís Catalano-Balear, dibuixà el que, a grans trets, havia de ser la costa catalana. Per això, el pla inclinat del peu de Collserola és de basament paleozoic i d'estructura tabular, havent estat afectat per tots els moviments orogènics alpins. En el miocè i el pliocè, damunt del sòcol paleozoic se sedimentaren dipòsits marins, dels quals són testimonis el seguit de turons abans anomenats. El Pla, que des de Collserola va baixant suaument i d'una manera regular, en el punt de contacte entre la Ciutat Vella i l'Eixample, es produeix una ruptura de continuïtat amb la presència d'un salt o esglaó d'uns vint metres, clarament visible en la morfologia urbana. Aquest tall va ser aprofitat per la defensa, recolzant-hi les muralles, o per a l'economia, instal·lant a les Moles diversos molins aprofitant el sallent. De l'esglaó cap a mar ja no hi ha sòcol de llicorella ni de granit, sinó un mantell al·luvial format per les aportacions de les rieres, dels torrents, dels deltes dels rius veïnals i el corrent litoral.

Així doncs, el Pla es pot dividir en tres sectors: El Pla inclinat, els turons arran de mar, i el pla de baix, que correspondria a la zona compresa entre l'esglaó i el mar. En aquest sector hi dominen materials al·luvials més fins aportats per rieres, torrents i les aigües d'escorrentiu que baixen de la serra i, també, dels corrents marins.

4. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS

La zona on s'ha portat a terme la intervenció arqueològica que és objecte d'aquesta memòria va formar part de l'ager o territori de la Colonia Iulia Augusta Faventia Paterna Barcino, ciutat romana fundada en època d'August.

Aquest ager era creuat per diverses vies de comunicació. Concretament, molt a prop de la zona afectada per la intervenció hi havia una de les vies d'entrada a la ciutat, procedent de la vall del Llobregat, que correspon aproximadament al traçat dels actuals carrers de Sant Antoni Abat, de l'Hospital i de la Boqueria.

A l'àrea on s'ha portat a terme la intervenció, precisament, es té constància de l'existència de diversos assentaments rurals tipus villae, com la de Sant Pau del Camp i la del carrer de la Boqueria, a l'alçada del carrer de Rauric. D'altra banda, com ja s'ha dit més amunt, la zona en què s'ha portat a terme el control arqueològic forma part de l'antic barri del Raval i, per tant, quedà inclòs dins del recinte fortificat medieval de la ciutat de Barcelona.

Concretament, el Raval va quedar encerclat per la muralla que féu construir Pere el Cerimoniós a la segona meitat del segle XIV. Si bé la ciutat de Barcelona havia viscut reclosa durant molts segles dins del perímetre de la muralla romana del segle IV, el notable creixement demogràfic experimentat a partir del segle XII i, encara més, al XIII, va posar de manifest la necessitat de protegir dins d'un cercle més ampli de muralles els barris que s'havien format entorn dels camins que accedien a la ciutat primitiva i que es coneixien amb el nom genèric de vilanoves. La construcció d'aquest segon recinte emmurallat s'inicià durant la segona meitat del segle XIII. La construcció de la muralla del Raval es plantejà a mitjans del segle XIV, amb l'objectiu d'incorporar terrenys de conreu (per tal de preveure els problemes d'un possible setge), mentre que la muralla de la zona de la Rambla es va deixar com una segona línia de defensa.

La muralla del Raval, a més de protegir nombrosos convents, alguns hospitals, les Drassanes i construccions menors situades bàsicament al llarg dels

camins d'accés a les portes de la muralla de la Rambla, tancava i resguardava un espai ben regat per aigua de sínies que probablement es dedicava ja anteriorment a l'horticultura. L'emmurallament d'aquest espai de "seguretat militar", però, en facilità i afavorí la urbanització i el poblament, així com també ho féu la presència de monestirs i convents, que foren llocs d'atracció a l'ombra dels quals es van construir cases (generalment de poca categoria) on acudiren a viure-hi gent econòmicament dèbil i necessitada. D'aquesta manera, el Raval fou l'àrea més important novament urbanitzada de la ciutat a partir de mitjan segle XIV.

No obstant això, a finals del segle XV la zona edificada del Raval no arribava a una quarta part de la seva extensió total protegida per la muralla. D'aquesta manera, encara el 1740 la superfície edificada no sobrepassava un terç de l'espai total.

Fou precisament aquesta disponibilitat de sòl la que facilità la instal·lació de noves institucions que necessitaven gran quantitat d'espai (presons, fàbriques, esglésies, institucions benèfiques i, sobretot, convents), fins al punt que el Raval arribà a ser el barri per excel·lència dels convents des del segle XVII fins a ben entrat el segle XIX (a les noves institucions se'ls havia de sumar les ja existents prèviament a la construcció de la muralla). Tant és així, que, abans de la desamortització, hi hagueren al Raval trenta cases conventuals diferents, en comparació amb les vuit dels barris de Sant Pere i les dotze de la resta de la Barcelona emmurallada.

Degut a la seva proximitat i importància científica, volem ressaltar les intervencions més importants dutes a terme en el àrea de Sant Pau els últims temps. Aquestes comencen el 1988-1989, quan s'excava en extensió el solar de la part posterior de l'església de Sant Pau del Camp perquè es vol construir un pàrking subterrani. Com a resultat de l'actuació, es documentaren les restes d'una vila amb una zona destinada a l'emmagatzematge. També s'hi localitzà, en contacte amb la vila, part d'una necròpolis amb tombes de *tegulae*, de les que se n'excavaren un total de 20 (GRANADOS, 1991; VV.AA., 1993).

Una altra intervenció arqueològica que afectà la zona es dugué a terme com a conseqüència de la construcció d'una nova caserna de la Guàrdia Civil l'any 1991. A la zona més propera al carrer Sant Pau s'hi trobà la continuació de la necròpolis documentada l'any 1989, amb 32 enterraments nous, datats entre els segles IV-VI a.n.e. Alhora, es documentaren assentaments prehistòrics del Neolític (finals del V mil·lenni-IV mil·lenni a.n.e.) i de l'Edat del Bronze (II mil·lenni-principis del I mil·lenni a.n.e.) (VV.AA., 1993).

La tercera actuació (1997) se centrà en l'interior de l'actual monestir de Sant Pau del Camp degut al projecte de reformes de l'edifici. El resultat en fou la localització de tres nous enterraments romans, juntament amb les restes d'un paviment *opus signinum*, identificat com les restes d'un edifici eclesiàstic anterior.

La quarta, causada per la construcció d'uns blocs de vivendes en un solar de 3200 m², es dugué a terme entre novembre de 1998 i març de 1999. En aquesta actuació es posen al descobert, per una part, les restes d'un assentament alt-imperial, del que únicament s'han conservat algunes sitges i pous com les troballes més significatives; i, per l'altra, 26 tombes que s'incorporen a les exhumades en campanyes anteriors (ARTIGUES, 2001).

Al mateix temps, s'excaven dos enterraments d'època romana que havien aparegut en el seguiment d'unes rases a la mateixa zona que la intervenció anterior. S'excavaren a finals de l'any 2000 (MARTÍN, 2000).

A l'agost de 2001 es produeix una nova intervenció, que consisteix en el seguiment d'unes rases al carrer Sant Pau i que permet documentar un tram de la muralla del segle XIV (MORENO, 2001).

També es realitza un setena actuació arqueològica motivada pels resultats positius realitzats a la Ronda de Sant Pau l'abril de 2002. Aquesta possibilità la localització d'uns 16 m de muralla (segle XIV) i d'una torre adossada al seu talús.

La seva excavació en extensió permeté documentar l'estructura intacta fins al nivell del sòl de circulació de mitjan segle XIX (SALES, 2002).

També seria interessant esmentar l'actuació arqueològica a la zona coneguda com Pla Central del Raval compresa entre els carrers Sant Jeroni, Sant Antoni de Pàdua, Cadenes i Hospital. En aquesta intervenció es van localitzar restes del Bronze inicial al sud de l'àrea intervinguda així com estructures medievals a partir del segle XV. Al sector nord, el que queda més propera la plaça d'Emili Vendrell, es van documentar restes romanes i medievals, constatant-se la ocupació i edificació de la zona a partir dels segles XVII i XVIII. (FLORENSA, 2001).

Actualment s'està realitzant l'excavació en extensió de bona part del solar de l'Illa d'En Robador, sota la direcció de Joan Piera. Els resultats donen una densa trama urbanística des del s.XIV fins als nostres dies; així com també una ocupació força important, la cronologia de la qual se situa en època prehistòrica (PIERA, 2004).

5. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ

Les motivacions per les quals s'ha fet necessari un seguiment arqueològic en aquesta zona del barri del Raval, com ja hem comentat més amunt, es deu a què aquesta es troba en un espai inclòs en una "Zona d'Interès Arqueològic" d'un eminent valor, donat que es troba relacionat amb un sector històric molt destacat per a la ciutat.

En el cas concret que ens ocupa, es formularen diverses hipòtesis de treball prèvies a la investigació, les quals, molt breument, feien referència a la presència d'estructures de diferents èpoques a la zona afectada. Les més significatives són:

- Es troba en una zona molt propera a Sant Pau del Camp, on s'han documentat restes arqueològiques d'època prehistòrica.
- Es troba dins una de les zones pertanyent a l'ager de la ciutat romana.
- Vil·la i necròpolis romana a la zona de Sant Pau.
- Es troba dins de l'antic barri del Raval, urbanitzat ja de d'època medieval.

Els objectius immediats es centren doncs en recuperar les possibles restes arqueològiques que puguin aparèixer durant la realització de les obres que ha de realitzar l'empresa Espelsa.

6. METODOLOGIA

Per a aconseguir els objectius marcats és necessari adoptar una metodologia sistemàtica i que se'ls adequi. En relació amb la metodologia de registre, la seqüència estratigràfica s'estableix amb el propòsit d'entendre la formació, delimitació, estructuració i ordre de deposició dels diferents estrats. De la mateixa manera, ajuda a interpretar els diversos processos sedimentaris i postdeposicionals que s'han anat produint al llarg del temps a la zona afectada. Sota aquestes premisses, s'ha establert un registre detallat dels diferents estrats que configuren la zona intervinguda utilitzant per a fer-ho el sistema d'Unitats Estratigràfiques (U.E.), que es pot seguir a E.C. HARRIS (1990) i A. CARANDINI (1997), sistema acceptat àmpliament i secundat a Catalunya des de fa tres dècades (TRÓCOLI, SOSPEDRA, 1992). Aquest mètode permet analitzar de forma individualitzada cadascuna de les incidències que afecten la seqüència estratigràfica. La caracterització de les diferents unitats estratigràfiques es detalla en una fitxa. Aquí s'hi registren tots els paràmetres que permeten la seva correcta identificació i descripció, així com també la seva relació física respecte a la resta de les unitats estratigràfiques del jaciment.

La identificació d'una U.E. s'estableix mantenint l'ordre estricte d'aparició durant el procés d'excavació i es duu a terme generalment utilitzant una clau de tres dígit, començant tota la seqüència numèrica per el número 100. A sota de la rasa s'han diferenciat les distintes unitats estratigràfiques (UU.EE. 101, 102...). Aquesta forma de procedir s'utilitza amb la finalitat d'evitar qualsevol alteració de la seqüència numèrica o algun tipus d'interferència en cas que, durant el procés, sorgeixi una estratigrafia complexa que obligui a acumular unitats estratigràfiques. Quant al mètode d'intervenció immediata respecte als treballs que s'estaven realitzant, hem seguit el del control visual directe. La tasca d'excavació de les rases esmentades s'ha dut a terme seguint la metodologia habitual d'utilització del martell pneumàtic per a aixecar el paviment de lloses i la seva preparació de

morter; i, en segon lloc, l'ús del pic i la pala per a practicar el buidatge del reompliment de les rases fins a trobar la profunditat desitjada, uns 60-70 cm en aquest cas. L'arqueòleg director estigué present durant tot el període d'obertura de les rases, observant el sediment extret amb la finalitat de recuperar les restes de ceràmica, ós, metall, o de qualsevol altra naturalesa, que poguessin sortir.

En aquest cas el procediment utilitzat ha estat el de dividir tot el tram de 92 m en dues rases diferenciades: la Rasa 100, que s'estenia pel carrer del Marquès de Barberà; i la Rasa 200, des del moment en què aquesta s'introduïa a la Plaça de Pieyre de Mandiargues. En ambdós casos les característiques eren molt semblants: rases d'uns 60-70 cm de profunditat i 50 cm d'amplada.

La documentació de la intervenció es completa amb les fitxes de les unitats estratigràfiques trobades, i un registre gràfic, que inclou documentació planimètrica i una selecció fotogràfica de les evidències més representatives del desenvolupament de l'excavació. Malgrat tot, hem d'indicar que aquesta documentació gràfica és bastant reduïda, ja que, com es comenta a l'apartat 7 (Descripció de les troballes) els resultats han sigut minsos.

7. DESCRIPCIÓ DE LES TROBALLES

L'obra de canalització en rasa per a estendre el cable elèctric de baixa tensió comprenia en principi un tram total de 92 m, entre els números 21-31 del carrer del Marquès de Barberà, i, creuant el carrer de Sant Ramon, s'endinsava a la Plaça de Pieyre de Mandiargues fins arribar a la E.T. del número 12 de la mateixa. El creuament del carrer Sant Ramon ja s'havia fet anteriorment en una altra obra.

L'actuació arqueològica se centrà, per una banda, en el control visual de la realització del tram de rasa per part de l'empresa adjudicatària i, per altra banda, en l'excavació manual per part de la direcció tècnica quan les característiques del sediment extret així ho exigien.

Les obres s'iniciaren el dia 11 de maig i van concloure el 29 del mateix mes. A efectes pràctics, la direcció tècnica considerà oportú de dividir tot el tram de 90 m en dues rases diferenciades: la Rasa 100, que s'estenia pel carrer del Marquès de Barberà; i la Rasa 200, des del moment en què aquesta s'introduïa a la Plaça de Pieyre de Mandiargues. En ambdós casos les característiques eren molt semblants: rases d'uns 60-70 cm de profunditat, amb 50 cm d'amplada.

RASA 100

Tram que va des del nº 21 al 31 del carrer del Marquès de Barberà, a uns 40-50 cm en paral·lel a la línia de façana, en direcció NE-SW. Té una longitud aproximada de 70 m, i 60-70 cm de profunditat per 50 cm d'amplada.

Degut a la intensa circulació de vehicles i persones en aquesta via, i per a intentar entorpir-lo el mínim possible, les rases es tancaven a mesura que al seu interior s'hi anaven col·locant les canalitzacions en les que posteriorment s'hi

introduirien els cables elèctrics. És per això que mai es mantenien més de 15-20 m, aproximadament, de rasa oberta al mateix temps (**Fotografies 3-4**).

L'estratigrafia constava d'un nivell de paviment (format per lloses quadrangulars de 50x30x7 cm fetes de ciment) més la preparació de formigó que la sustenta, de 30 cm de potència total (U.E. 101), i un reompliment de sauló barrejat amb deixalles i runa constructiva de 30 cm (U.E.102) (**Fotografia 5**). Aquest sediment, d'aportació antròpica, forma part de l'ompliment habitual que s'utilitza en el farciment de rases realitzades per a la instal·lació de diferents xarxes subterrànies. Es tracta d'un sediment saulonenc de color vermellós barrejat amb elements actuals com escombraries i restes de runa constructiva. A la cota necessària per a introduir la canalització hi anaren apareixent una sèrie de serveis anteriors (gas, aigua, fibra de vidre i, sobre tot, electricitat) tant en sentit longitudinal com perpendicular a la direcció de la rasa, amb la qual cosa la hipòtesis inicial relativa a l'existència d'estructures arqueològiques s'anava contrastant negativament en relació amb la cota esmentada de 60-70 cm.

RASA 200

S'estén des del punt en que la rasa s'endinsa en la Plaça de Pieyre de Mandiargues, primer uns 7 metres en sentit NW-SE, per a després girar en direcció NE-SW uns 15 metres més, fins al número 12 de la plaça. Té, doncs, una longitud d'uns 22 m, 60-70 cm de profunditat i 50 cm d'amplada (**Fotografia 6**).

Presenta una pavimentació diferent de la anterior. En aquest cas es tracta també de lloses fabricades amb ciment però amb dimensions diferents (60x40x7), i la preparació de formigó, amb 25 cm de potència en total (U.E. 201), i un reompliment de terra vermellosa barrejada amb elements actuals (deixalles i restes de runa constructiva) de 40 cm de potència total (**Fotografia 7**). Tampoc presentava material arqueològic. De la mateixa manera, es documentà la presència de nombrosos serveis anteriors (electricitat, aigua, fibra de vidre i

clavegueram) per la qual cosa les conclusions obtingudes per a la Rasa 100 són vàlides també en aquest cas.

8. CONCLUSIONS

Aquesta intervenció arqueològica, realitzada al carrer del Marquès de Barberà, 21-31 i Plaça de Pieyre de Mandiargues, 12, tenia com a fites descobrir i documentar possibles restes arqueològiques conservades durant les obres que l'empresa FECSA-ENDESA tenia previst d'efectuar per a la realització de la canalització en rasa d'una línia elèctrica subterrània de baixa tensió.

En aquest sentit, i com ja ha quedat reflectit implícitament a l'apartat anterior, hem de concloure que els resultats han estat negatius. D'una banda, un dels elements que més ha condicionat el volum nul de dades arqueològiques obtingues ha estat l'escassa profunditat on s'ha instal·lat la canalització (60-70 cm), que se suma als reduïts 50 cm d'amplada de què constaven les rases. A això se li ha d'afegir la presència d'altres serveis (aigua, electricitat, gas, fibra de vidre i clavegueram), instal·lats amb anterioritat i que mantenien una cota similar a la requerida per a aquesta obra; i també el fet de tractar-se d'una excavació preventiva de caràcter molt localitzat i parcial. A més cal tenir en compte que aquesta zona no es va urbanitzar fins el segle XVIII i per això no hi ha estructures edificies. No fou fins el 19 d'agost de 1791 que l'Ajuntament de Barcelona va aprovar la urbanització dels actuals carrers de Sant Ramon, Marquès de Barberà i Santa Magdalena, arran del projecte presentat pel marquès de Barberà.

Tot això ha fet impossible documentar algun tipus de resta constructiva relacionada amb l'ocupació prehistòrica, romana, medieval o moderna, que sabem que en el passat es produí en aquest sector de Barcelona, i per tant només podem afegir que els resultats d'aquesta intervenció difícilment poden aportar respostes als interrogants plantejats al voltant del poblament i l'urbanisme de la ciutat al llarg d'aquestes etapes de la seva història.

9. BIBLIOGRAFIA

- ARTIGUES I CONESA, Pere Lluís (2001): *Memòria dels resultats obtinguts en l'excavació arqueològica al jaciment de Sant Pau, cantonada amb Reina Amàlia i C/ Carretes (Barcelona, Barcelonès)*. Arxiu del Servei d'Arqueologia Urbana de la Ciutat de Barcelona. Ajuntament de Barcelona. Memòria inèdita.
- CARANDINI, A. (1997): *Historias en la Tierra. Manual de excavación arqueológica*. Ed. Crítica, Barcelona.
- FLORENSA, Francesc: *Memòria de la intervenció arqueològica realitzada al Pla Central del Raval*. Barcelona. Inèdit.
- GRANADOS, Oriol (1991): "Estructura urbana de la ciutat romana", en *Història de Barcelona*. Vol 1. Dirigida per Jaume Sobrequés i Callicó. Gran Enciclopèdia Catalana. Barcelona.
- HARRIS, E. C. (1990): *Principios de estratigrafía arqueológica*, Ed. Crítica, Barcelona.
- MARTÍN I OLIVERAS, Antoni (2000): *Informe preliminar de seguiment i prospecció arqueològica a l'entorn del jaciment de Sant Pau del Camp (Barcelona-El Barcelonès)*. Arxiu del Servei d'Arqueologia Urbana de la Ciutat de Barcelona. Ajuntament de Barcelona. Informe inèdit.
- MORENO, I; SUAUA, L. (2001): *Memòria del seguiment arqueològic efectuat al carrer st. Pau/ Ronda St. Pau. (1ª fase: 23-31 d'agost. 2ª fase: 1 setembre-9 novembre)*. Arxiu del Servei d'Arqueologia Urbana de la Ciutat de Barcelona. Ajuntament de Barcelona. Informe inèdit.
- PIERA, Joan: *Primer informe preliminar de l'intervenció arqueològica a la illa d'en Robador, agost 2004 i Segon informe preliminar de l'intervenció arqueològica a la illa d'en Robador, octubre 2004*. Inèdit.
- SALES CARBONELL, J. (2002): "Primers resultats de l'excavació d'un tram de muralla baix medieval de Barcelona localitzat a la Ronda de Sant Pau", a *II Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna de Catalunya*. Sant Cugat del Vallès.
- TRÓCOLI, Isabel G. i SOSPEDRA, Rafel (Eds.) (1992): *Harris Matrix. Sistemes de registre en Arqueologia (2 vols.)*, Pagès Editors, Lleida.

VV.AA. (1993): "Intervencions a Barcino (1982-1989)", a *Anuari d'intervencions arqueològiques a Catalunya. Època romana, Antiguitat tardana. Campanyes 1982-1989*. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona.

10. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC

Fitxa d'Unitat Estratigràfica		UE : 101	
Sector: Rasa 100		Fase:	
		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Paviment del carrer actual.		
DESCRIPCIÓ :	Superficial format per lloses rectangulars de 50x30x7 cm fetes de ciment més la preparació de formigó que la sustenta, de 30 cm de potència total.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQUÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a	102	Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Fitxa d'Unitat Estratigràfica		UE : 102	
Sector: Rasa 100		Fase:	
		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Rebliment modern de rases de serveis recents.		
DESCRIPCIÓ :	Sauló de color vermellós barrejat amb elements actuals, deixalles i restes de runa constructiva, de 30 cm de potència total.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQUÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a		Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Fitxa d'Unitat Estratigràfica		UE : 201
Sector: Rasa 200	Fase:	Cronologia: Segle XX
DEFINICIO :	Paviment del carrer actual.	
DESCRIPCIÓ :	Superficial format per lloses rectangulars de 60x40x7 cm fetes de ciment més la preparació de formigó que la sustenta, de 25 cm de potència total.	
MATERIAL DIRECTOR :		
SEQUÈNCIA FÍSICA :	Igual a	Equivalent a
	Rebleix a	Es reblert per
	Cobreix a 202	Es cobert per
	Talla a	Tallat per
	Es recolza a	Se li recolza
	S'entrega a	Se li entrega

Fitxa d'Unitat Estratigràfica		UE : 202
Sector: Rasa 200	Fase:	Cronologia: Segle XX
DEFINICIO :	Rebliment modern de rases de serveis recents.	
DESCRIPCIÓ :	Terra vermellosa barrejada amb elements actuals (deixalles i restes de runa constructiva) de 40 cm de potència total.	
MATERIAL DIRECTOR :		
SEQUÈNCIA FÍSICA :	Igual a	Equivalent a
	Rebleix a	Es reblert per
	Cobreix a	Es cobert per 201
	Talla a	Tallat per
	Es recolza a	Se li recolza
	S'entrega a	Se li entrega

11.2. Documentació Fotogràfica

Fotografia 1: Vista general del carrer del Marquès de Barberà.

Fotografia 2: Vista general de la Plaça de Pieyre de Mandiargues.

Fotografia 3: Vista parcial de la Rasa 100.

Fotografia 4: Vista parcial, amb nombrosos serveis anteriors, de la Rasa 100.

Fotografia 5: Estratigrafia de la Rasa 100.

Fotografia 6: Vista parcial de la Rasa 200.

Fotografia 7: Estratigrafia de la Rasa 200.